

گزارش «شرق» از روز اقتصادی مجلس

دولت ملزم به شفافیت در حمایت‌های مالیاتی شد

معصومه معظمی: «شفافیت» شعاری بود که اهالی بهارستان برای جلب نظر رأی‌دهندگان در زمان انتخابات وعده دادند؛ وعده‌ای که نتوانستند به طور کامل به آن جامعه عمل بپوشانند و خودشان هم در گیر و دار آن به درهای بسته خوردند...

دوشنبه ۱۷ مهر ۱۴۰۲ • ۲۳ ربیع‌الاول ۱۴۴۵ • ۹ اکتبر ۲۰۲۳ • سال بیست‌ویکم • شماره ۴۶۶۶ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰ تومان

سرمقاله

مدیریت اقتصادی با الگوی آب‌چرخانی

حجت میرزایی

از ابتدای دولت سیزدهم گزاره‌هایی مانند ترجیح‌بندی مکرر هر هفته و هر ماه از سوی رئیس دولت و وزیران تکرار شده‌اند: تصمیمی برای افزایش قیمت بنزین نداریم.

یارانه هیچ کسی قطع نمی‌شود.

کار مصرفی خانوارها (حتی در اوج مصرف زمستانی و با وجود کسری گاز) قطع نمی‌شود.

برق مصرفی خانوارها در تابستان (با وجود کسری شدید برق) قطع نمی‌شود.

نان گران نمی‌شود.

سهم درآمدهای مالیاتی در بودجه عمومی رو به افزایش است. در ماه‌های اخیر این گزاره‌ها هم به آن افزوده شده‌اند:

اجازه به‌کارگیری مدیران غیربومی در استان‌ها را نمی‌دهیم.

برنامه‌ای برای تغییر الگوی مسکن و ساخت واحدهای ۲۵ متری نداریم.

از متقاضیان مسکن ملی وجوه آورده دیگری دریافت نمی‌شود.

و...

همه این گزاره‌ها در اقتصادی با تورم حدود ۵۰درصدی، شکاف فزاینده قیمت حامل‌های انرژی با دنیا، تعطیلی‌های طولانی‌مدت بنگاه‌های تولیدی ناشی از ناترازی روزافزون آب، برق و گاز، شرایط نگران‌کننده و رو به وخامت فقر مسکن (بی‌مسکنی و بدمسکنی) ... تکرار می‌شوند و بازتاب تمام‌قد تلاش سیاست‌گذاران برای حفظ همه تعادل‌های موجود است.

انقباض شدید پولی و مالی به کاهش بی‌سابقه دسترسی بنگاه‌های اقتصادی به منابع مالی و محدودیت‌های لجستیکی فعالیت منجر شده است.

هر روز که می‌گذرد، از انتشار برخی گزارش‌ها و داده‌های رسمی دریغ می‌شود؛ اما دلخوشی‌های کوچکی با نام دستاوردهای بزرگ و خیره‌کننده به رخ کشیده می‌شوند و همگان را به بازگویی و تمجید آن فرامی‌خوانند. هرازچندگاهی اخباری از حضور ایران در گردهمایی‌های اقتصادی و عکس‌های یادگاری (بی‌آنکه رهاورد آنها در غیاب پذیرش قواعد مالی جهانی مانند اف‌ای‌تی‌اف بازگو شود) یا توافق‌های نوبرانه و بی‌سابقه اقتصادی و تجاری با برخی کشورها انتشار یافته است و به زبان رسانه رپورتاژ درمانی برای حفظ تعادل موجود با تکرار روزانه خبر افزایش صادرات نفت به سطحی بالاتر از دولت پیش و وعده‌های هرروزه بازگشت دلارهای نفتی بلوکه‌شده از دو تا ۲۵ میلیارد دلار تکرار شده؛ اما از این سقف فراتر نرفته است؛ اما در یک ارزیابی روشن و علمی اقتصاد جزیره‌ای‌شده ایران به سمت کوچک‌ترشدن می‌رود و در آخرین گزارش سهم اقتصاد ایران از تولید جهانی به ۰.۳۵ کاهش یافته است! اما کسری تراز تجاری کشور (صرف‌نظر از کسری تراز سرمایه و بدون محاسبه خروج غیررسمی کالا‌های یارانه‌ای و حامل‌های انرژی) رو به افزایش است و در آخرین گزارش رسمی، در شش‌ماهه اول سال جاری به حدود شش میلیارد دلار (ماهانه یک میلیارد دلار) رسیده است.

وضعیت کنونی ایران را می‌توان «تله تعادل در سطح پایین» نامید. برخی از اقتصاددانان این وضعیت را «استراژی بقا، تکلیکی» نامیده‌اند. همه تلاش‌ها برای حفظ این تعادل و پیشگیری از کوچک‌ترین تغییر در آن و بلکه راه‌بستن یا انکار و تکذیب هر خبری از به‌هم‌خوردن آن است. حتی تصمیمات ماه‌های گذشته برای عرضه خودرو در بورس کالا، تغییر در قیمت خوراک پتروشیمی‌ها و تعرفه صادراتی بر زنجیره معدنی- فولادی (صرف‌نظر از درست‌بودن یا نبودن این تصمیمات) پس از به‌هم‌ریختگی‌های ذهنی و رفتاری، با فشار ذی‌نفعان دارای نفوذ به شرایط گذشته بازگشت. شرایط موجود را با نزدیک‌ترین شکل می‌توان به مدلی از آب‌چرخانی در آب‌نما‌ها یا مدارهای آبی بسته تشبیه کرد؛ لحظاتی آب شفعاع با ارتفاع بیشتری می‌یابد، گاهی دوار چرخشی می‌شود و گاهی با رقص و نور هم همراه می‌شود، برای سرگرمی و تماشای کوتاه‌مدت دیدنی سواگردم‌کننده است؛ اما دامنه چرخش‌های ذهنی و رفتاری، با فشار ذی‌نفعان دیگری در هم نمی‌آمیزد، با تبخیر و نشث در زمین، دامنه و ارتفاع آب کوچک و کوچک‌تر می‌شود تا پایان یابد. روشن است که آب‌نما‌ها را با هیچ طول و عرض و ارتفاع و نمایشی نمی‌توان جایگزین جریان زاینده رودخانه کرد. این جریان بسته اقتصادی با نشث‌های متعددی همراه است که تراز منابع مالی، طبیعی و انسانی را روزبه‌روز پایین‌تر و پایین‌تر و میدان بازی اقتصاد را کوچک‌تر و کوچک‌تر می‌کند. جریان خروج غیررسمی (قاچاق میلیارد‌ها دلار کالای یارانه‌ای و حامل‌های سوخت به همسایگان شرقی و غربی) حتی تجارت رسمی کالا‌های صادراتی ساخته‌شده با انرژی ارزان، فساد و خروج سالانه حدود ۲۰ میلیارد دلار سرمایه مالی و هزاران نفر صاحبان سرمایه خلاق و تخصص، جریان پرچم نشثی‌های این مدار بسته‌اند. مقایسه دامنه و ارتفاع میدان بازی اقتصاد ایران با همسایگان غربی و جنوبی را در مجال دیگری به تفصیل خواهم گفت؛ اما حتی در مقایسه با یک دهه پیش منابع ارزی ایران (بخوانید حجم تجارت خارجی کشور) به حدود یک‌سوم کاهش یافته است.

آنچه از زمان آغاز تحریم‌های جدید رخ داده و در دولت سیزدهم با شعار «گرفته‌ن‌د معیشت مردم به تحریم‌ها» به رسمیت شناخته شده «بازی در یک میدان کوچک و بسته اقتصادی مانند مدل‌های آب‌چرخانی» است.

دوشنبه ۱۷ مهر ۱۴۰۲ • ۲۳ ربیع‌الاول ۱۴۴۵ • ۹ اکتبر ۲۰۲۳ • سال بیست‌ویکم • شماره ۴۶۶۶ • ۱۲ صفحه • ۱۵۰۰ تومان

احمد توکلی:

اعتبارزدایی از اسناد غیررسمی نیاز به مصلحت‌سنجی ندارد

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام با بیان اینکه اعتبارزدایی از اسناد غیررسمی نیازمند مصلحت‌سنجی نیست، از ارسال نامه خود به شورای نگهبان درباره اعتبار اسناد ثبت‌شده خبر داد. چندی پیش شایعه مخالفت مجمع تشخیص مصلحت نظام با این طرح درحالی‌که حمایت رهبری را نیز با خود داشت، رسانه‌ای شد...

صفحه ۲

در «شرق» امروز می‌خوانید: آمار جان‌باختگان زلزله در افغانستان از ۲۰۰۰ نفر فراتر رفت، توضیحات ضرغامی درباره پیشنهاد لغو ویزا با عربستان و **یادداشت‌هایی از** سیامک قاجار قیونلو، حامد خانجانی

دولت به بهانه مهار تورم بازار مسکن، خواهان خروج نهاده‌های ساختمانی از بورس کالا شد

سرگیجه سیمان و فولاد

۴

تلاش شورای شهر برای ورود روز تهران

روز پایتخت ایران اسلامی به تقویم

یک بام و دو هوای شهرداری در سئول

۱۰

هنوز ۵ ماه از حضور صحرایی به عنوان وزیر آموزش و پرورش نگذشته که طرح استیضاحش در مجلس کلید خورد!

میهمان چندماهه صندلی وزارت

۲

قسمت دوم بازخوانی تاریخی با محمد جواد مظفر به مناسبت دومین سالمرگ ابوالحسن بنی صدر

فاصله بنی صدر و شورای انقلاب پس از انتخابات سال ۵۸

۶

آنچه گذشت

مارتا میچل افکت!

یادداشتی از امیر سیدین

۱۲

یادداشت

فقدان سیاست مهاجرتی و پیامدهای آن

احسان هوشمند

در روزهای گذشته تعدادی از مهاجران افغانستانی در شهرهای قزوین و سنجند مورد آزار چند نفر قرار گرفتند که پس از انتشار خبر و برخی تصاویر این دو رویداد ناخوشایند عوامل این اتفاق از طرف نیروی انتظامی بازداشت شدند. اگرچه این حادثه ناخوشایند بازتاب منفی گسترده‌ای در افکار عمومی و شبکه‌های اجتماعی در پی داشت؛ اما نمی‌توان با بی‌توجهی یا گذر از آن به‌سادگی، اهمیت موضوع را نادیده گرفت.

۱- مهاجران خارجی و از جمله مهاجران مظلوم افغانستانی میهمانان این مرزوبوم هستند و در دهه‌های گذشته با وجود حضور پرجمعیت و پرشمار این گروه در ایرانی که خود هم‌زمان درگیر جنگ و بحران و سپس تحریم‌های ظالمانه قرار داشته، اکثر قریب به اتفاق ایرانی‌ها با این میهمانان ارجمند همواره با انصاف و مهربانی و میهمان‌نوازی برخورد کرده‌اند. این مهم البته نمی‌تواند از برخی بی‌مهری‌ها یا برخوردهای ناشایست هم بگذرد.

۲- در هفته‌های گذشته دولت پاکستان اعلام کرده که به‌زودی در برابر مهاجران غیرقانونی افغانستانی سیاست تازه‌ای اتخاذ کرده و به صورت منظم و مرحله‌ای مهاجران افغانستانی را از کشور پاکستان اخراج می‌کند. هرچند اعلام اخراج مهاجران غیرقانونی افغانستانی در پاکستان که برخی شمار آنان را حدود یک میلیون و ۷۰۰ هزار نفر برآورد کرده‌اند، بازتاب منفی گسترده‌ای در محافل حقوق‌بشری در جای گذاشت؛ اما برخی شواهد حاکی از آغاز زده‌هنگام این سیاست و حتی بازداشت و اخراج پناهندگان قانونی یا زنان و کودکان در پاکستان است. گروهی از تحلیلگران نگران هستند که گروه زیادی از این بخش از مهاجران پس از اخراج از پاکستان راهی ایران شوند و به‌این‌ترتیب بر شمار مهاجران ساکن در ایران به صورت گسترده‌ای افزوده شود.

۳- با وجود حضور پرشمار و میلیونی مهاجران افغانستانی در کشور، همچنان فقدان یک سیاست مهاجرتی روشن و قانونمند و منضبط و دارای هدف موجب شده تا هم افزایش شمار مهاجران در کشور به بروز مسائل و مشکلات ناخواسته‌ای منجر شود، هم اینکه امکان ارائه خدمات به این جمع پرشمار کمتر و کمتر شود.

ادامه در صفحه ۸

همکار گرامی جناب آقای آرش لاجورد

مصیبت وارده را به شما و خانواده محترم تسلیت می‌گوییم، برای درگذشتگان غفران و برای بازماندگان صبر مستثل داریم.

روزنامه شرق

نگاهی به شکست اطلاعاتی و نظامی اسرائیل به عنوان ویتترین نمایشی مانورهای تل آویو بعد از عملیات غافلگیرکننده حماس

حفره در «گنبد آهنین»

گزارش تیت‌ریک را در صفحه ۳ و ۵ بخوانید

نگاهی به فعالیت رسانه‌ای فردوسی‌پور و واکنش رسانه‌ای یک جریان سیاسی

چرا از دست عادل عصبانی می‌شوند؟

سجاد فیروزی: عادل فردوسی‌پور، مجری سابق برنامه پرمخاطب «نود» که سال‌ها از طریق قاب تلویزیون پخش می‌شد، با دست پر به دنیای رسانه‌ای برگشته و حالا توفیقش، روزانه بیش از دویز می‌شود. تازه‌ترین ضربه‌ای که عادل به آهنپای زده که تصور می‌کردند با دوری از تلویزیون از بادهای می‌رود و کارش کم‌رنگ می‌شود، گفت‌وگو با همایون شجریان، یادگار استاد شجریان دوست‌داشتنی است. همایون به‌معنای واقعی از آن دست «آقا‌زاده» و «ژن‌های خوب» است که به دل می‌نشیند. پیش‌ازاین با صدایش و حالا از زمانی که مصاحبه‌اش با عادل پخش شده، با رفتارش، نشان داده که وقتی صحبت از یک آقا‌زاده می‌شود، صحبت از چه منش و رفتاری است. عادل در حالی به سراغ همایون شجریان، یکی از محبوب‌ترین و تواناترین خواننده‌های ایرانی در دنیا رفته که بسیاری در عرصه رسانه، آرزوی چنین کاری را داشتند. حسرت این اتفاق، بیشتر برای صداوسیمایی است که می‌توانست دو نفر از چهره‌های محبوب مردمی را در قاب خودش به خواننده بدهد و مخاطبانش را بیش از هر زمانی فرونی بخشد...

گزارش تیت‌ریک را در صفحه ۹ بخوانید

یادداشت

۱۲

طوفان الاقصی و گذار به مرحله تهاجم

اسلامی از سال ۲۰۰۸ که اسرائیل نخستین حمله گسترده به غزه بود. آنچه روز شنبه به سرعت برق و باد رخ نمایان کرد و جهان را در بهت فرو برد، در واقع نتیجه تراکم تحولاتی است که در سال‌های طولانی رقم خورده است. از زمان شکل‌گیری اسرائیل، یک خط قرمز همواره برای رهبران آن وجود داشته و آن اینکه هیچ‌گاه در برابر مقاومت مسلحانه امتیاز نداده و عقب‌نشینی نکنند. برای مثال، آنچه از خاک اردن یا مصر تصرف کرده و بازگرداند، صرفا در جریان مذاکرات و توافق صورت گرفت که در جریان آن اسرائیل، امتیازهای مهمی از جمله شناسایی این رژیم به دست آورد. ولی این خط قرمز ۲۳ سال پیش در لبنان سقوط کرد. در سال ۲۰۰۰، مقاومت اسلامی حزب‌الله توانست ارتش اسرائیل را با ناگزیر به عقب‌نشینی و آزادسازی خاک لبنان کند. حزب‌الله در آن لحظه نشان داد که می‌توان با مقاومت مسلحانه در برابر اشغالگری ایستاد و عقب‌نشینی را به آن تحمیل کرد، بدون اینکه امتیازی برای به رسمیت شناختن آن داده شود. شش سال بعد، اسرائیل وارد جنگی تمام‌عاری علیه لبنان با هدف ریشه‌کن‌کردن حزب‌الله (به تعبیر ایهود المروت، نخست‌وزیر وقت اسرائیل) شد. ۳۳ روز بمباران بی‌امان لبنان و زیرساخت‌های آن که پشتیبانی کامل دولت جورج بوش را داشت، نه‌تنها بی‌نتیجه ماند، بلکه حزب‌الله توانست از لحاظ سیاسی و نظامی و با قدرت بیشتری از معرکه خارج شود. اقتدار نظامی و اعتمادبه‌نفس اسرائیل چنان ضربه‌ای خورد که تا امروز دست به هیچ تهاجم جدی‌ای به خاک لبنان نزده است. پس از جنگ ۳۳‌روزه، سیدحسن نصرالله، دبیرکل حزب‌الله، در «سخنرانی پیروزی» گفت که دوران شکست‌ها تمام شده است. گروه‌های آزادی‌بخش فلسطینی با دقت تحولات لبنان را دنبال می‌کردند و به کاربست آن تجارب روی آوردند. البته تکرار تجربه لبنان در غزه و رسیدن به توازن رعب مشابه حزب‌الله و اسرائیل، در منطقه غزه بسیار دشوارتر بوده و به دلیل محاصره غزه، توان حماس برای بازسازی نظامی خود با چالش‌هایی جدی روبه‌رو بوده است، باین‌حال، حماس و جهاد

گفت‌وگو با نیما جاویدی درباره موفقیت جهانی سریال «آکتور» و شرایط این روزهای سینمای ایران

در سریال سازی می‌توانیم پیش بیفتیم

بهناز شیربایانی: حوزه سریال‌سازی در کشورمان در چند سال اخیر با رشد بلتفرم‌ها، مسیر متفاوتی را طی می‌کند و البته همین بلتفرم‌ها در مدت‌زمان کوتاهی الگوی رفتاری و عادت بسیاری از مخاطبانی را که پیگیر فیلم و سینما هستند، هم تغییر داده و سالن‌های سینما تا حدی تعریف سابق‌شان را از دست داده‌اند. با درنظرگرفتن این موارد نمی‌توان این واقعیت را نادیده گرفت که بسیاری از تولیدات بلتفرم‌ها از کیفیت قابل قبول و استاندارد برخوردار نیستند و مخاطبان‌شان را از دست داده‌اند و گاهی هم با تولید اثری مخاطب‌پسند رضایت حداکثری را جلب کرده‌اند. دراین‌میان به بهانه موفقیت بین‌المللی سریال «آکتور» که مدتی است از پخش آن می‌گذرد، با نیما جاویدی کارگردان این اثر هم صحبت شدیم. جاویدی که پیش‌تر با ساخت فیلم‌های «ملبورن» و «سرخیوست» در سینما موفقیت‌های بسیاری کسب کرده، این بار با ساخت نخستین سریالش در جشنواره‌های جهانی حضور پیدا کرده است. چگونگی ساخت سریال در ایران، کیفیت ساخت این آثار و در نهایت وضعیت ناخوشایند سینما سرفصل‌های گفت‌وگوی ما با اوست.

گزارش تیت‌ریک را در صفحه ۱۱ بخوانید

یادداشت

۱۲

طوفان الاقصی و گذار به مرحله تهاجم

محمد عطایی

کارشناس مسائل خاورمیانه

طوفان‌الاقصی که روز شنبه اسرائیل را درنوردید، لحظه‌ای استثنائی را در تاریخ مبارزات آزادی‌بخش مقاومت فلسطینی رقم زده است. این حمله دقیقا در پنجاهمین سالگرد جنگ رمضان اکتبر ۱۹۷۳ رخ می‌دهد. جنگ رمضان که با حمله متحدهانه حکومت‌های عرب، به رهبری مصر و سوریه به اسرائیل آغاز شد، البته در صحرای سینای مصر و جولان سوریه جریان یافت و چندان به داخل اسرائیل سرایت نکرد. اما آن جنگ، هم به دلیل عنصر غافلگیری و هم ماهیت هجومی، به حمله روز شنبه حماس به اسرائیل بی‌شباهت نبود. از آن سال به بعد، به دلیل مجموعه‌ای از عوامل سیاسی، نظامی و ژئوپلیتیک، اسرائیل با حمله فراگیر دیگری روبه‌رو نبوده است. در واقع در ۵۰ سال گذشته، صهیونیست‌ها همیشه در موضع تهاجمی بوده و جنگ‌هایشان را به عمق خاک کشورهای دیگر برده‌اند. اما عملیات طوفان‌الاقصی، معادله‌ای را که هژمونی نظامی، اطلاعاتی و امنیتی اسرائیل در این پنج دهه ایجاد کرده بود، یک بار و برای همیشه به هم زد. به این معنا که حماس و جهاد اسلامی در غزه وارد مرحله هجوم، غافلگیری و اجرای موفق عملیات مدنظرشان شدند.

آنچه شنبه رخ داد، گمانه‌زنی‌های بسیاری درباره آینده تنایهاو و در سطحی کلان‌تر، آینده کیان استعماری اسرائیل به دنبال خواهد داشت که پاسخ آنها را دیر یا زود گذر زمان خواهد داد. اما تا همین‌جا می‌توان یک نکته را با قطعیت گفت و آن اینکه تحولی کیفی در معادله حاکم با اسرائیل ایجاد شده که مقاومت را از مرحله دفاعی به تهاجمی وارد کرده است. پیامدهای راهبردی این تحول، نه‌تنها برای فلسطینی‌ها، بلکه برای کل محور مقاومت